

ทางเดินของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
(นับแต่พ.ศ. 2541 ถึงปัจจุบัน)

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2541 ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเงื่อนไขการกู้เงินจากธนาคารพัฒนาเอเชีย ที่มีกรอบนโยบายสำคัญเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยประกอบด้วย

(๑) มหาวิทยาลัยจะได้รับมอบอำนาจการบริหารงบประมาณในส่วนงบดำเนินการที่มีใช้เงินเดือนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 เป็นต้นไป โดยสร้างระบบการติดตามผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในเรื่องความสามารถในการตรวจสอบได้ และความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

(๒) มหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งจะได้รับการพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยอิสระ (Autonomous University) หรือมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลภายในปี 2545 โดยที่ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๔๑ จะมีมหาวิทยาลัยของรัฐอย่างน้อย ๑ แห่ง ปรับสภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

และต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการจำนวน 20 มหาวิทยาลัย ดำเนินการเพื่อปรับเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ภายใน พ.ศ. 2545 โดยให้แต่ละมหาวิทยาลัยไปดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย ที่มีหลักการสำคัญกำหนดให้เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ แต่อยู่ในกำกับของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่เป็นอิสระและมีความคล่องตัว สามารถจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โดยได้มีคำสั่งมหาวิทยาลัยแต่งตั้ง คณะกรรมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในกำกับของรัฐ ให้มีหน้าที่ดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามหลักการของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่คณะรัฐมนตรีกำหนดดังกล่าว และต่อมา ยังได้มอบหมายให้มีหน้าที่ในการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเพื่อเสนอต่อสภามหาวิทยาลัยด้วย

คณะกรรมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ดำเนินการพิจารณาเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ตลอดจนประเด็นข้อพิจารณาเกี่ยวกับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ขึ้นมาฉบับหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2543 และนำร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นเผยแพร่ให้ประชาคมธรรมศาสตร์ ได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งในการรับฟังความคิดเห็นนั้น ได้จัดในหลากหลายรูปแบบทั้งในลักษณะของการประชุม

การสัมมนา และรายการอภิปราย มีการระดมความคิดเห็นทั้งจากอาจารย์ ศิษย์เก่า นักศึกษา ข้าราชการ สาย ข. สาย ค. ลูกจ้างประเภทต่าง ๆ รวมตลอดจนถึงบุคคลภายนอกที่สนใจ ทั้งการ แสดงความคิดเห็นก็ได้จำกัดอยู่แต่ที่ประชุม หรือในรายการอภิปรายที่มีการจัดขึ้นเท่านั้น ยังเปิด โอกาสให้ผู้ที่สนใจสามารถแสดงความคิดเห็นโดยส่งความคิดเห็นโดยตรงต่อคณะกรรมการ ฯ หรือ ตั้งกระทู้หรือ ส่งข้อความใน เว็บบอร์ด ที่มีอยู่ในเว็บไซต์ ของมหาวิทยาลัยด้วย จนในที่สุด ร่าง พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พร้อมความคิดเห็นที่ได้จากการรับฟังทั้งหมด ได้ถูก ประมวลนำเสนอสภามหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณา

สภามหาวิทยาลัย ได้ประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. โดยจัดเป็นวาระพิเศษเพื่อพิจารณาโดยเฉพาะ ถึงสี่ครั้ง คือการ ประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 6/2545 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2545 ครั้งที่ 7/2545 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2545 ครั้งที่ 9/2545 เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2545 และครั้งที่ 10 /2545 เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2545 และได้มีมติให้ส่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ... ที่ผ่านการ พิจารณาของสภามหาวิทยาลัย ไปให้ทบวงมหาวิทยาลัย (ในขณะนั้น) เพื่อพิจารณาดำเนินการตาม ขั้นตอนต่อไป

ในวันที่ 21 มกราคม 2546 หลังจากที่ได้มีการปรับแก้ไขข้อความต่าง ๆ ในร่าง พระราชบัญญัติ ฯ ให้เป็นไปตามมติของสภามหาวิทยาลัยแล้ว มหาวิทยาลัยได้ส่งร่าง พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ไปให้ทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป พร้อมกับได้มีการจัดพิมพ์ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฉบับนี้ออกเผยแพร่ให้แก่ ประชาคมได้รับทราบ ซึ่งมีการเรียกขานกันต่อมาว่า ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เล่มเหลืองแดง ตามการใช้สีบนปกหนังสือ

หลังจากนั้น คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2546 กำหนดหลักการ กลาง 10 ประการ ที่ให้บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐทุกฉบับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้ส่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่งคืนมาให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พิจารณา ปรับแก้ไขให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว แต่มหาวิทยาลัยพิจารณาแล้วเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีหลักการสำคัญ สอดคล้องกับหลักการกลางที่คณะรัฐมนตรีกำหนดแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องปรับแก้ไขใด ๆ อีก และได้ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนกลับไปให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2547

และต่อมา เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2548 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติหลักการการ ปรับเปลี่ยนสถานะของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากการเป็นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่เป็นส่วน ราชการ ไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและเป็นนิติบุคคลภายใต้การกำกับดูแลของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาตาม

หลักการกลางและแนวทางดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2546 และในแนวทางเดียวกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐอื่น ๆ ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการแล้ว

ขณะนี้ล่าสุดแม้ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ยังคงอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา หากแต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้พิจารณาปรับแก้ไขร่างพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไว้ในเบื้องต้นเสร็จแล้ว แต่มีข้อพิจารณาบางประเด็นที่คณะกรรมการกฤษฎีกาขอ (อย่างไม่เป็นทางการ) ให้มหาวิทยาลัยพิจารณาว่าจะยืนยัน แก้ไข หรือเพิ่มเติม ไว้ในร่างพระราชบัญญัติหรือไม่ แต่สืบเนื่องจากในขณะนั้น สถานการณ์การเมืองของประเทศอยู่ในระยะที่ไม่เป็นปกติ จึงยังมิได้มีการพิจารณาและส่งความเห็นกลับไปให้คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องจึงยังอยู่ในการพิจารณาของมหาวิทยาลัย

นายนิติ ฤทธิดี

3 มีนาคม 2551